

Η ΚΟΡΗ

Η Κόρη

-Ένα θρίλερ εκδίκησης-

Συγγραφέας: Νίκος Τσουρλάκης

Frontpage:

Orestes pursued by the Furies, William Adolphe Bouguereau, 1862

Wikimedia Commons

Το παρόν ψηφιακό βιβλίο διανέμεται ελεύθερα στο διαδίκτυο

από το δημιουργό του, υπό την ακόλουθη άδεια:

Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση

- Όχι Παράγωγα - 4.0 (CC BY-NC-ND)

Σεπτέμβριος, 2022

Στις τέλη του 19^{ου} αιώνα,
η Θεσσαλία διένυε τη δεύτερη δεκαετία
από την αποτίναξη του Οθωμανικού ζυγού.
Ωστόσο,
η ζωή των κολίγων -δουλοπάροικοι της γης-
είχε χειροτερεύσει κατά πολύ.
Ο ζυγός των Ελλήνων τσιφλικάδων
αποδείχτηκε πιο βαρύς από αυτόν των Οθωμανών.

Το παρόν διήγημα,
τα ονόματα και τα τοπωνύμια
είναι φανταστικά

Στον Θεσσαλικό κάμπο

Στο Ξεροτόπι

Τα κίτρινα στάχια λάμπανε σαν το χρυσάφι, κάτω από το έντονο φως του Αυγουστιάτικου ήλιου. Οι πέτρες καίγανε και τα χρώματα είχαν μετατραπεί σε ξερή λάσπη. Στη μέση του απέραντου κάμπου, ένα μικρό χωριό έσπαγε την μακαριότητα του ομαλού τοπίου με τις σιλουέτες των χαμηλών χωμάτινων σπιτιών του, και τις αχυρένιες τους στέγες. Το Ξεροτόπι, ένα αγροτικό χωριό σαράντα-πέντε νοματαίων. Η μεσημεριανή κάψα και το δυνατό, μονότονο κάλεσμα των τζιτζικιών απλώνονταν πάνω απ' το μικρό χωριό. Οι χωρικοί είχαν μαζευτεί μέσα στα φτωχικά τους σπίτια, αποκαμωμένοι από τον κάματο της μέρας. Δίπλα στην είσοδο του φτωχικού οικισμού, μπροστά στο χωματόδρομο που οδηγούσε στο διπλανό χωριό, μεγάλες σκαλιστές πέτρες, στοιβαγμένες η μια πάνω στην άλλη περικλείαν το μοναδικό πηγάδι του οικισμού.

Εκεί, πίσω απ' τα μαζεμένα στάχια παραμόνευε το πρωτοπαλίκαρα του Αφέντη, ο Μπαϊράμης. Κοιτούσε προς το πηγάδι κι έγλυφε ικανοποιημένος τα χείλη του. Αυτό που έβλεπε μπροστά στα μάτια του ήταν ένα όνειρο, μια φαντασίωση. Η

κόρη του κολίγου που τον φωνάζανε Λέλο, έσκυβε πάνω από το πηγάδι κι έβγαζε νερό. Ήταν μικρούλα, μαυρομάλλα κι αφράτη. Το τσόχινο, μακρύ γιλέκο της, φούσκωνε μπροστά στο στέρνο και η μακριά πλεξούδα της έλαμπε κάτω απ' το δυνατό φως. Ήταν νιά, με μεγάλα καπούλια και σίγουρα, ήταν ακόμη ανέγγιχτη. Ο Μπαϊράμης έγλυψε για άλλη μια φορά τα χείλια και το παχύ μουστάκι του. Τα μάτια του είχαν εξογκωθεί και το ιδρωμένο στήθος του φούσκωνε και ξεφούσκωνε, γοργά. Ήθελε να την κάνει δική του και ήταν σίγουρος, πως από όλους τους χωρικούς μόνο η κόρη του Λέλου βρισκόταν έξω από το καλύβι της.

Το κορίτσι έσκυψε χαμηλά, σήκωσε την γιομάτη πήλινη στάμνα και αφού κατάφερε να τη στερεώσει πάνω στον ώμο της, κίνησε για να γυρίσει στο καλύβι. Ξάφνου, σκιάχτηκε! Μια μικρή κραυγή ξέφυγε απ' το στόμα της. Ένας άγριος παλικαράς πετάχτηκε μέσα απ' τα στοιβαγμένα στάχια και της έκλεισε το δρόμο. Χωρίς δεύτερη σκέψη, πέταξε τη στάμνα στο έδαφος κι έκανε μεταβολή για να ξεφύγει από τον τρομακτικό άντρα. Για μια στιγμή, τα πανικοβλημένα μάτια της ψάξαν να βρουν μια κρυψώνα. Συνειδητοποίησε, πως μόνο τα σπαρτά που περιβάλαν το χωριό μπορούσαν να την προστατεύσουν, να την κρύψουν. Έβαλε μπρος τ' αριστερό της πόδι και έκανε να τρέξει όσο ποιο γρήγορα μπορούσε. Να φύγει μακριά από τον άντρα, να γλυτώσει την ατίμωση και τον πόνο. Όμως, δε πρόλαβε να κάνει το επόμενο βήμα. Ένας οξύς πόνος στο πίσω μέρος του κεφαλιού, την ακινητοποίησε. Τα πόδια λύγισαν, τα μάτια έκλεισαν και σωριάστηκε με ένα γδούπο πάνω στο ξερό χώμα. Το πρόσωπο γέμισε μ' αίματα, απ' την πρόσκρουση με το έδαφος, καθώς τα χέρια δεν πρόλα-

βαν ν' ανακόψουν την πτώση. Έκανε μια μάταιη προσπάθεια να σηκωθεί, όμως τα χέρια και τα πόδια δεν ακούγανε. Έπαιξε τα ματόκλαδα προσπαθώντας ν' ανοίξει τα μάτια, αλλά τα βλέφαρα ήταν βαριά κι οι οφθαλμοί πονούσαν.

«Θεέ μου! Τι μου συμβαίνει;», ψιθύρισε, τρομοκρατημένη.

Ο Μπαϊράμης έστεκε με τα πόδια ανοικτά, πάνω απ' το ανήμπορο κορίτσι. Κοίταξε γύρω του, ερευνητικά. Κανένας απ' τους χωρικούς δε φαινόταν πουθενά. Κανείς δεν είχε ακούσει, ούτε είχε δει το παραμικρό. Ικανοποιημένος, κοίταξε το ματωμένο ξύλο που κρατούσε στο δεξί του χέρι. Ήταν βαμμένο από το αίμα της μικρής. Το πέταξε μακριά, έσκυψε και την άρπαξε απ' το χέρι. Την έσυρε με ευκολία, πάνω στο ξερό χώμα και τελικά, την πέταξε πίσω από μια ντάνα με στάχια. Την κοίταξε γεμάτος πόθο και άρχισε να ξεκουμπώνει το λερό παντελόνι του,

«επιτέλους», μονολόγησε ικανοποιημένος, «η αστεφάνωτη κόρη του Λέλου θα γίνει δική μου».

Έκατσε με δύναμη πάνω στην πλάτη της και την ακινητοποίησε, σφίγγοντας με τη μεγάλη του παλάμη γύρω απ' τον λεπτό λαιμό της. Η κοπέλα έκανε μια προσπάθεια ν' αντισταθεί, όμως ο χειροδύναμος Μπαϊράμης έσφιξε ποιο δυνατά, αναγκάζοντας το κορίτσι να παγώσει και να μείνει ακίνητο. Ξάπλωσε πάνω στη ράχη της και πριν αρχίσει να της ξεσκίζει τα ρούχα, της ψιθύρισε στ' αυτί,

«αν βγάλεις λαλιά... θα σε σφάξω σαν τη γίδα».

Οι εναλλαγές των εποχών

Οι εποχές εναλλάσσονταν. Ο ουρανός γκρίζαρε και οι βροχές του Φθινοπώρου ξεδιψούσαν τη ξερή γη. Έπειτα, ακολούθουσε ο Χειμώνας. Ο κάμπος άσπριζε. Πάχνη και ψύχος έπεφταν πάνω στα χώματα και τα κάλυπταν. Στη συνέχεια, ερχόταν η ζωοδότρα Άνοιξη. Η φύση πρασίνιζε και πάλι. Τα ποτάμια ξέχειλα από τα λιωμένα χιόνια, διατρέχαν ορμητικά τη γη. Όλη η φύση ξαναγινότανε χαρούμενη και παιχνιδιάρικη. Όσπου, τέλος, ερχόταν το Καλοκαίρι και ο βασιλιάς Ήλιος αναλάμβανε να ζεστάνει τον κάμπο και να ξεράνει, για μια ακόμη φορά τα χώματα. Δεκαέξι σπορές περάσανε και δεκαέξι θερισμοί, κι η ανάμνηση της Φωτούλας, της κόρης του Λέλου του κολίγου, έφθινε και τελικά σβήστηκε από τη μνήμη των δουλοπάροικων.

Δε σβήστηκε, όμως, από τη μνήμη του πατέρα της.

Η κόρη καθόταν σκυφτή, καλυμμένη από ένα μαύρο μαντήλι που σκέπαζε τα μακριά της μαλλιά. Γονυπετής, στη μέση ενός μικρού χειμάρρου, περίμενε σκυφτή κοιτάζοντας το διάφανο νερό να περνάει με δύναμη ολόγυρα της. Ο Λέλος έκανε κάθε τόσο, ένα διστακτικό βήμα προς το μέρος της. Δεν ήθελε να την τρομάξει. Ή μήπως, ήταν ο ίδιος τρομαγμένος, σκιαγμένος από την σιωπή της θυγατέρας του; Σταμάτησε λίγα μέτρα μακριά απ' αυτήν. Έσκυψε ελαφρώς στα πλάγια προσπαθώντας να δει

το γλυκό της, ροδαλό πρόσωπο. Ένα πρόσωπο που του είχε λείψει τόσο πολύ.

Η κόρη παρέμενε σκυφτή κι αμίλητη. Ο αγρότης έκανε ακόμη ένα βήμα για να 'ρθει κοντά της. Ξάφνου, χωρίς προειδοποίηση, πετάχτηκε η κόρη όρθια. Ήταν τρομακτική. Το πρόσωπο της κατακόκκινο, οι κόγχες των ματιών κενές, κατάμαυρες. Τα μακριά της μαλλιά άνοιξαν διάπλατα και ακτινοβολήσαν εκτυφλωτικά, σαν τον ήλιο. Η φωνή της ακούστηκε τρομακτική,

«έλα πατέρα... έλα για να μ' ανταμώσεις... στο βουνό, ψηλά στον Κίσαβο...»

Ο Λέλος τρόμαξε. Έκανε να γυρίσει προς τα πίσω, να κατάφερε να φύγει μακριά από την τρομακτική θυγατέρα. Όμως, δε μπορούσε να κάνει βήμα. Μάταια προσπαθούσε ν' απελευθερωθεί, να γλυτώσει απ' αυτόν τον εφιάλτη. Είχε κοκαλώσει. Η κόρη τον πλησίαζε, απειλητική, με τα χέρια τεντωμένα προς το μέρος του. Το σώμα του είχε πετρώσει...

«Πατέρα... έλα στον Προφήτη Ηλία για να με σώσεις...», φώναζε η κόρη κι άρχισε να μεγαλώνει, να ψηλώνει, να γίνεται γιγάντια...

«Βοήθεια», έκραξε τρομαγμένος ο κολίγος, «βοήθεια...»
Ώσπου ξύπνησε, καταϊδρωμένος.

Στον Κίσσαβο

Ξημέρωνε. Η πρωινή δροσιά ήταν βοηθός και συνοδοιπόρος του δυστυχισμένου πατέρα. Ο Λέλος, ο κολίγος, σκαρφάλωνε με κόπο τ' απόκρημνα βράχια. Μέρες τώρα, απ' τη μέρα που είχε δει τον τρομακτικό εφιάλτη, έψαχνε απεγνωσμένα την κόρη του πάνω στ' όρος. Η θυγατέρα, του είχε μιλήσει στ' όνειρο του και είχε μαρτυρήσει την κρυψώνα της. Επιτέλους! Ύστερα από τόσα χρόνια, ήξερε το κρησφύγετο της και μπορούσε να τη βρει. Ρωτούσε δεξιά κι αριστερά, όποιον έβρισκε στο διάβα του, καλόγερους, βοσκούς, περιπατητές. Τους ρωτούσε αν είχαν δει την αφράτη και μακρομαλλούσα θυγατέρα του, με τα κατάμαυρα μάτια και το λακκάκι στο δεξί μάγουλο. Δυστυχώς, κανείς δεν είχε δει κάποια γυναίκα που να μοιάζει με την θυγατέρα. Άκουσε, όμως, φήμες που λέγανε πως μια άλλη γυναίκα ζούσε εδώ πάνω, ψηλά, κοντά στην κορυφή. Ζούσε σαν τ' αγρίμι, λέγανε. Οι βοσκοί της περιοχής την είχαν δει από απόσταση και γνωρίζανε πως είχε μαζί της και δύο νεαρές κοπέλες. Δύο γεροδεμένα καστανόξανθα κορίτσια που μεγάλωναν δίπλα της, σαν τα αγριοκάτσικα.

«Τη θυγατέρα σου, μπορεί να την έχει απαντήσει η αγριογυναίκα», τον ορμήνευσε ένας βοσκός, που ζούσε πάνω στο οροπέδιο του Κανάλου.

Ο Λέλος, ο δουλοπάροικος, σκαρφάλωνε με κόπο μέσα σε μια απότομη χαράδρα, ψάχνοντας απεγνωσμένα τη μοναχοκόρη του. Έπρεπε να τη βρει και να ζητήσει τη συγχώρεση

της. Της χρωστούσε μια συγγνώμη γιατί δεν ήταν δίπλα της, πριν από δεκαέξι καλοκαίρια, όταν το κτήνος ο Μπαϊράμης την έκλεψε, τη μαγάρισε και μετά τη χάρισε στον Αφέντη. Ο πόνος του πατέρα ήταν βαρύς για το μαρτύριο και την ατίμωση της θυγατέρας. Ωστόσο, το μόνο που αποζητούσε πιά ήταν να ξαναδεί την κόρη του. Να την αγκαλιάσει, να την παρηγορήσει και να τη φέρει πίσω. Να της δώσει πάλι μια στέγη. Ανέβαινε στο όρος με την ελπίδα, πως ίσως, η άγρια γυναίκα του Κισσάβου να γνώριζε που ήταν η θυγατέρα του.

Σκαρφάλωνε λαχανιασμένος, μέσα σε μια απότομη κι άδενδρη χαράδρα, βάζοντας κόντρα τα πόδια και τα χέρια πάνω στ' απόκρημνα βράχια. Ξαφνικά, άκουσε πέτρες να κατρακυλούν προς το μέρος του,

«Σταμάτα εκεί που στέκεις;», ακούστηκε μια τραχιά γυναικεία φωνή, διακόπτοντας την άνοδο του κουρασμένου άντρα. Ο χωρικός κοίταξε ψηλά, στην κορυφή της χαράδρας κι είδε μια τρομακτική, ημίγυμνη γυναίκα να στέκεται όρθια έξω από μια σπηλιά. Είχε ριγμένο πάνω της, μόνο ένα μαύρο μισοφόρι. Αδύνατη, σχεδόν ξερακιανή, με κοντά μαύρα μαλλιά κι άγρια όψη κοιτούσε τον άγνωστο χωρικό με τα κατάμαυρα, οργισμένα μάτια της.

«Ψάχνω τη θυγατέρα μου, τη Φωτούλα», απάντησε ο πατέρας, «την έχασα πριν πολλά χρόνια. Μήπως την έχεις ανταμώσει;».

«Φύγε... γύρνα από κει που 'ρθες», απάντησε κοφτά η τραχιά φωνή, «η θυγατέρα σου η Φωτούλα, δε ζει πια».

Ο Λέλος στερέωσε τα πόδια στα βράχια και τέντωσε τον σβέρκο για να μπορεί να κοιτάξει καλύτερα. Τα βλέφαρα μισόκλεισαν και τ' αριστερό χέρι κάλυψε τα μάτια από την αντηλιά. Έκπληκτος, αναγνώρισε το πρόσωπο της γυναίκας, έφερε τα χέρια στο στόμα κι αναφώνησε,

«Άγιε! Αυτή είναι! Η θυγατέρα μου... η Φωτούλα».

Την αναγνώρισε κι ας είχε να τη δει δεκαέξι χρόνια. Προσπάθησε εκστασιασμένος, να σκαρφαλώσει πιο γρήγορα, για να φτάσει δίπλα της και να την αγκαλιάσει. Όμως, η άγρια φωνή του έκοψε τη φόρα,

«άκου καλά, κολίγε», φώναξε το θηλυκό αγρίμι, «η θυγατέρα σου είναι νεκρή. Τη ξέκαναν πριν από πολλά χρόνια, δίπλα σ' εκείνο το πηγάδι έξω από το χωριό σου. Κι όταν πέθανε, σύρανε το κουφάρι της στο κτήμα του τσιφλικά κι εκεί, τη ξέκαναν ξανά... και ξανά ... και ξανά... ».

Τα μάτια της πετούσαν σπίθες. Απ' το στόμα έβγαινε μια φωνή βίαιη κι απόκοσμη. Σάλια πετάγονταν απ' τα ξερά της χείλια. Με τα χέρια ψηλά, σε έκταση, φώναζε σαν τρελή, σα λυσσασμένη.

«Αν ψάχνεις τη συγχώρεση, κολίγε», συνέχισε η αγριεμένη γυναίκα, «θα πρέπει, πρώτα, να ξεκάνεις τους δολοφόνους της κόρης σου. Αυτούς, που μαγάρισαν το σώμα και σκότωσαν τη ψυχή. Τον καταραμένο το Μπαϊράμη και τον Αφέντη σου, τον τσιφλικά. Μόνον τότε, έχεις την άδεια να ξαναγυρίσεις στον Προφήτη Ηλία».

Αυτά είπε, έκανε μεταβολή και κρύφτηκε μες σε μια σπηλιά, βαθιά στα έγκατα της χαράδρας.

Στο Μεγαλοχώρι

Τέλειωσε ο Αύγουστος, μπήκε ο Σεπτέμβρης και μετρίασε η κάψα που έβραζε τον κάμπο. Ο Λέλος, ο κολίγος, σταμάτησε κάτω από το μεγάλο πλατάνι. Είχε έρθει από το διπλανό χωριό, το Ξεροτόπι, για να εμπορευτεί το εργόχειρό του. Τράβηξε απ' τον ώμο του ένα χοντρό τσουβάλι και τ' ακούμπησε πάνω στο έδαφος. Ήταν γιομάτο με σκοινιά πλεγμένα από τριχιά, που τα έφτιαχνε ο κολίγος στο καλύβι του. Ήταν Κυριακή και η εκκλησία είχε σχολάσει. Ίσως λοιπόν, κάποιος από το εκκλησίασμα να σταματούσε και ν' αγόραζε ή έστω ν' αντάλλασσε κάποιο απ' τα δυνατά σκοινιά. Έκατσε στη μέση της πλατείας και κοίταξε τριγύρω. Τα φτωχικά καλύβια ήταν καλυμμένα από τη ξερή, καφέ σκόνη. Κάποιοι αργόσχολοι κάπνιζαν και πίναν τσίπουρο, έξω απ' το μοναδικό καφενέ. Κανά δύο αγρότες καθισμένοι στο χώμα, πουλούσαν κι αυτοί διάφορα μικροπράγματα που είχαν φέρει από τα χωριά τους. Λίγοι πιστοί διασχίζαν τη σκονισμένη πλατεία για να γυρίσουν στα σπίτια τους. Δύο μεγάλα αδέσποτα τσομπανόσκυλα, ξαπλωμένα το ένα δίπλα στ' άλλο, ευχαριστιόταν τη σκιά του πλατάνου. Ο κολίγος διάλεξε μια γωνιά, έκατσε και αυτός στο χώμα κι εξέθεσε σε δημόσια θέα το εργόχειρο του.

Πέρασε η ώρα, ζέστανε ο ήλιος και οι λίγοι θαμώνες του καφενέ άρχισαν να φεύγουν σιγά-σιγά, αποζητώντας λίγη δροσιά κάτω από τις αχυρένιες στέγες τους. Ένας ένοπλος παλικαράς, ηλικιωμένος αλλά ψηλός και γεροδεμένος, μ' ένα τσιγκελωτό μουστάκι και μακριά μαλλιά χτενισμένα προς τα πίσω, ση-

κώθηκε από τον καφενέ και πλησίασε με αργά βήματα τον κολίγο Λέλο. Φορούσε ψιλές μαύρες μπότες που κάλυπταν τα μπατζάκια του και κάτω από ένα κατάμαυρο γιλέκο είχε περασμένα στη δερμάτινη ζώνη του παντελονιού του ένα περιστροφο και ένα μακρύ πέτσινο βούρδουλα. Ήρθε και στάθηκε πάνω από τον καθισμένο αγρότη. Αυτός τον αναγνώρισε αμέσως. Ήταν ο Μπαϊράμης, πρωτοπαλίκαρα, και επιστάτης του Αφέντη.

«Πλήρωσε το δασμό», φώναξε ο επιστάτης, σε τόνο διαταγής προς το δουλοπάροικο.

«Μα... άρχοντα μου, πληρώνω τη μορτή, με κάθε σοδειά μου», έκανε ο αγρότης να παραπονεθεί.

Μια δυνατή κλωτσιά, από τη δεξιά μπότα του επιστάτη, καρφώθηκε στα πλευρά του ξερακιανού δουλοπάροικου. Αυτός, έβγαλε ένα ξερό πονεμένο ήχο και σηκώνοντας, απολογητικά τα χέρια του, έδωσε στο Μπαϊράμη να καταλάβει πως θα γινόταν το θέλημα του. Έχοντας το κεφάλι του σκυμμένο, σεβαστικά, έβγαλε απ' το ζωνάρι ένα μικρό χάλκινο νόμισμα και το έδωσε στο μισητό άντρα. Αυτός τ' άρπαξε από τα χέρια του αγρότη κι έκανε μεταβολή, ικανοποιημένος. Κοίταξε, διψασμένος, τον καφενέ κι έκανε ένα βήμα προς τα εκεί, έκανε κι ένα ακόμη και τότε, αιφνιδιαστικά, ένιωσε έναν οξύ πόνο στο δεξί του νεφρό. Λέξη δε βγήκε από τα χείλια του, μόνο ένα μουγκρητό πόνου. Γύρισε ο Μπαϊράμης τον λαιμό στα δεξιά, για να δει ποιος τον είχε κτυπήσει και είδε τον κολίγο, δίπλα στο πρόσωπο του να τον κοιτάει με μίσος. Το μαχαίρι του Λέλου βγήκε, μ' έναν συρτό ήχο, από τη μέση του έκπληκτου άντρα και ένα δευτερόλεπτο αργότερα καρφώθηκε με δύναμη

μέσα στην τραχεία του. Κι άλλη μια, και μια ακόμη. Ο επιστάτης ξαπλώθηκε ανάσκελα, στη μέση της σκονισμένης πλατείας. Όσοι είχαν απομείνει στο καφενείο, αφού ξεπέρασαν το αρχικό σοκ, άρχισαν να βλαστημούν κι έτρεξαν ν' απομακρυνθούν από την πλατεία. Ο Λέλος κουνούσε το μαχαίρι του, απειλητικά, δεξιά κι αριστερά. Έψαχνε γύρω του για να δει αν κάποιος από τους αργόσχολους θα του επιτεθεί, με σκοπό να τον συλλάβει. Παρόλα αυτά, κανείς τους δεν είχε όρεξη να μπλεχτεί στο φονικό.

Λίγα μέτρα πιο μακριά, στην απέναντι πλευρά της μικρής πλατείας, δύο παλικαράδες του Αφέντη στέκαν έξω από το πέτρινο σπίτι του Μπαϊράμη. Όταν άκουσαν το θόρυβο και είδαν τον επιστάτη τους να πέφτει νεκρός, τράβηξαν τα τουφέκια απ' τους ώμους και τρέξανε για να συλλάβουν το δολοφόνο. Ο ένας απ' αυτούς πυροβόλησε στον αέρα. Ο κόσμος που έστεκε γύρω από το Λέλο, άρχισε να τρέχει προς κάθε κατεύθυνση, αφήνοντας τον κολίγο μονάχο στη μέση της χωμάτινης πλατείας, να κρατάει στο δεξί του χέρι τη ματωμένη λάμα του φονικού. Στα πόδια του δουλοπάροικου βρισκόταν πεσμένος, άψυχος, ο Μπαϊράμης.

Η τιμωρία

Από νωρίς το πρωί, οι σπαρακτικές κραυγές του Λέλου απλωνόταν πάνω από το Μεγαλοχώρι. Το μικρόσωμο, γυμνό κορμί του ήταν δεμένο, με τις δικιές του τριχιές, πάνω σ' ένα μεγάλο ξύλινο στύλο μπηγμένο στη μέση της χωμάτινης πλα-

τείας. Γύρω από τον φονιά στέκαν επτά ένοπλοι παλικαράδες με τα τουφέκια στα χέρια και κοιτούσαν προς το πλήθος των χωρικών. Οι κάτοικοι των δύο χωριών, που ανήκαν στις γαίες του Αφέντη και κυρίως οι λίγοι κολίγοι που ζούσαν στις τρώγλες γύρω από το καλύβι του Λέλου, είχαν μαζωχτεί με το ζόρι για να δουν την τιμωρία του φονιά. Ο αιχμάλωτος αγρότης ήταν πεσμένος στα γόνατα και το μόνο που τον συγκρατούσε από το να ξαπλωθεί στο χώμα, ήταν τα χέρια του, που ήταν δεμένα γύρω από το μπηγμένο στύλο. Σιγά-σιγά, όσο περνούσε η ώρα, οι δυνατές κραυγές του άρχισαν να σβήνουν, ώσπου στο τέλος σώπασαν.

Τρία μέτρα μακρύτερα απ' τον στύλο, στεκόταν όρθιος και ακίνητος ο Αφέντης. Είχε έρθει από το κτήμα του, εσπευσμένα το προηγούμενο βραδύ, για ν' αναλάβει την τιμωρία του δουλοπάροικου. Κοιμήθηκε στο κέντρο του χωριού στο μικρό, πέτρινο κι άβολο σπίτι του Μπαϊράμη. Ήταν το μοναδικό πετρόκτιστο σπίτι και το είχε παραχωρήσει στον επιστάτη του για να μένει μόνιμα εκεί και να ελέγχει τους κολίγους του Μεγαλοχωρίου. Σηκώθηκε ο γαιοκτήμονας με την αυγή, ξυρίστηκε, φόρεσε ένα φρεσκοπλυμένο πουκάμισο και βγήκε στην είσοδο του πέτρινου σπιτιού. Στάθηκε στο πλατύσκαλο και κοίταξε, προβληματισμένος, τον αιχμάλωτο κολίγο στη μέση της πλατείας να κοιμάται στο χώμα δεμένος γύρω από έναν πάσσαλο. Ήταν πραγματικά προβληματισμένος. Από τη στιγμή που έλαβε τα μαντάτα για τον φόνο του επιστάτη του, το προηγούμενο απόγευμα, το μόνο που τον απασχολούσε ήταν η τιμωρία του αναιδή δουλοπάροικου. Φυσικά, είχε στεναχωρηθεί για το Μπαϊράμη, καθώς τον είχε στη δούλεψη του από τη μέρα που αγόρασε το τσιφλίκι. Δεκαοκτώ χρόνια νω-

ρίτερα, όταν εξαγόρασε τους τίτλους κυριαρχίας από τον Οθωμανό τσιφλικά, ανακάλυψε έναν παρακεντέ, έναν νεαρό κουλουκτσή βοσκό, που απέδειξε πως ήταν τυφλά αφοσιωμένος στον νέο του Αφέντη και με περίσσια χαρά, μαστίγωνε και συνέτιζε τους ενοχλητικούς και ανυπάκουους αγρότες. Η αλήθεια ήταν, πως άντρες σαν το Μπαϊράμη μπορούσε να βρει πολλούς. Είχε στη δούλεψη του οκτώ παλικάρια, τα οποία ελέγχαν τα δύο χωριά και μαζεύαν τους φόρους. Καβάλα πάνω στα μουλάρια, ζωσμένοι με τουφέκια και φυσίγγια, τρομοκρατούσαν τους χωρικούς και επιβάλλαν την τάξη και την ηρεμία. Σίγουρα, κάποιος απ' αυτούς τους παλικαράδες θα μπορούσε να πάρει τη θέση του νεκρού επιστάτη. Τους σιχαινόταν τους κολίγους, ο Αφέντης. Βρωμεροί, αγράμματοι και τεμπέληδες, είχαν σαν μοναδικό σκοπό να τεμπελιάζουν όλη μέρα, να κλέβουν το φόρο της μορτής και να επιβουλεύονται το βιός του ευεργέτη τους. Έτσι και τώρα, είχε μπροστά του έναν ανυπάκουο κι επικίνδυνο φονιά που τόλμησε ν' απλώσει το χέρι του πάνω στον επιστάτη του επικυρίαρχου του. Μια ανήκουστη πράξη σαν κι αυτή δεν έπρεπε, σε καμία περίπτωση, να μείνει ατιμώρητη. Οι νόμοι του Ελληνικού Κράτους δίνανε στον ιδιοκτήτη του τσιφλικιού κάθε δικαίωμα πάνω στις ζωές των δουλοπάροικων. Η ερώτηση, λοιπόν, που έκανε ο Αφέντης στον εαυτό του ήταν απλή. Να τον μαστιγώσει με δέκα βουρδουλιές, προς παραδειγματισμό των υπολοίπων και να τον παραδώσει στους χωροφυλάκους ή να του δώσει σαράντα βουρδουλιές και να τον αφήσει να ψοφήσει σα το σκυλί, έτσι όπως ήταν δεμένος πάνω στον πάσσαλο;

Ο ήχος του βούρδουλα ακουγόταν απειλητικός, καθώς έσκιζε τον αέρα. Κάθε φορά που το μακρύ δερμάτινο μαστίγιο τεντωνόταν στον αέρα, το χέρι του Αφέντη κατέβαινε με δύναμη και έστελνε το ματωμένο βούρδουλα πάνω στη ξεπετσιασμένη πλάτη του άτυχου δουλοπάροικου. Κάποια στιγμή, ο Αφέντης σταμάτησε για να πάρει μια ανάσα κι έβγαλε ένα λευκό μαντήλι από την τσέπη του γιλέκου για να σκουπίσει το καταϊδρωμένο του πρόσωπο. Ήταν ψηλός με άσπρο δέρμα, πρασινομάτης, ευτραφής κι ομορφάντρας. Το παχύ καστανόξανθο μουστάκι του, περασμένο πάντα με μπριγιαντίνη, έλαμπε κάτω από τις ακτίνες του ηλίου. Είχε ανοίξει το γιλέκο και το πουκάμισο του για να δροσίσει το δασύτριχο στήθος. Λαχανιασμένος, έπαιρνε μεγάλες χορταστικές αναπνοές και παρατηρούσε τους παρευρισκόμενους αγρότες. *Καταλάβαιναν, άραγε, οι αγράμματοι κολίγοι πως η αυστηρή τιμωρία του φονιά ήταν επιβεβλημένη και πως η ειρήνη και η τάξη έπρεπε να διατηρηθούν πάση θυσία; Καταλάβαιναν, ή άδικα κουραζόταν προσπαθώντας να τους διδάξει την πειθαρχία και το σεβασμό προς τον άρχοντα τους;*

Εκτός από τους επτά παλικαράδες, όλοι σχεδόν οι χωρικοί είχαν τα βλέμματα τους χαμηλά, χωρίς να κοιτάζουν πιά τον μαστιγωμένο αγρότη ή τον εξαγριωμένο Αφέντη τους. Αυτός, συνέχισε να κοιτάει γύρω του. Δεν ήταν σίγουρος πόση ώρα χτυπούσε με το μαστίγιο και ούτε, φυσικά, θυμόταν πόσες βουρδουλιές είχε ρίξει. Είχε αρχίσει την τιμωρία με σκοπό να δώσει δεκαπέντε βουρδουλιές και μετά να τον αφήσει δεμένο στο στύλο ώσπου να έρθουν να τον παραλάβουν οι χωροφύλακες. Όμως, η μυρουδιά του αίματος και η λύσσα της εκδίκησης δεν τον άφησαν να σταματήσει. Κτυπούσε όσο πιο

δυνατά μπορούσε. Τελικά, σταμάτησε εξουθενωμένος για να πάρει μια ανάσα και για να δει σε ποια κατάσταση βρισκόταν ο καταραμένος κολίγος, καθώς τα τελευταία λεπτά είχε σταματήσει να μουγκρίζει και απλά είχε σωριαστεί πάνω στο ποτισμένο, από το αίμα του, χώμα.

«Ψόφησε ο σκύλος. Γι' αυτό σταμάτησε να σκούζει», είπε δυνατά ένας από τους παλικαράδες. Ο Αφέντης κοιτούσε αμίλητος, τον άψυχο κολίγο. Σήκωσε ελαφρά το αριστερό του χέρι κι ένας απ' τους άντρες έτρεξε προς το μέρος του.

«Σελώστε τ' άλογο μου, γυρνάμε στο κτήμα», είπε ξερά ο τσιφλικάς, έκανε μεταβολή και κινήθηκε προς το πέτρινο σπίτι στη μέση της πλατείας. Σταμάτησε, όμως, απότομα κι έμεινε ακίνητος για μια στιγμή, σα να είχε ξεχάσει κάτι. Γύρισε προς τους παλικαράδες του και είπε μες απ' τα δόντια, με τα σαγόνια σφιγμένα,

«αφήστε τον να σαπίσει δεμένος, επάνω στο παλούκι, για να τον θωρούν οι υπόλοιποι και να συνετίζονται».

Η Κόρη

Μια μικροκαμωμένη γυναίκα, καμπούρα και ισχνή, εμφανίστηκε στην πλατεία. Έσπρωξε με τα χέρια της, απαλά, τους δουλοπάροικους που στέκαν σκυφτοί στις άκρες της χωμάτινης αλάνας κι ήρθε και στάθηκε δίπλα στον πάσσαλο του βασανιστηρίου. Ρακένδυτη και ξυπόλυτη, ήταν καλυμμένη μ' ένα βρώμικο μαύρο μεσοφόρι. Κοίταξε προς το ξαπλωμένο

κολίγο. Ανέκφραστη, τράβηξε από το κεφάλι της ένα μαύρο μαντήλι φανερώνοντας τα κοντά σκούρα μαλλιά της. Στάθηκε για μια στιγμή σκυφτή κι ακίνητη, πάνω από το ματωμένο κουφάρι, ψιθυρίζοντας κάτι μες απ' τα χείλια, σαν να προσευχόταν. Μια στιγμή μετά, σήκωσε το κεφάλι, ίσιωσε το κορμί και με όλη τη δύναμη των πνευμόνων της φώναξε προς το Αφέντη, ο οποίος ήταν έτοιμος να περάσει το κατώφλι του πέτρινου σπιτιού,

«τσιφλικά, σταμάτα εκεί που στέκεις και γύρνα να μ' αντικρίσεις».

Όλα τα κεφάλια γυρίσαν προς το μέρος της. Άφοβη, φώναξε ακόμη πιο δυνατά,

«μη μου γυρνάς την πλάτη δολοφόνε, γύρνα που σου μιλώ. Γύρνα για να λογοδοτήσεις».

Ο χρόνος, σταμάτησε να κυλά.

Ο Αφέντης

Τη στιγμή που ακούστηκε μια τραχιά γυναικεία φωνή να εκτοξεύει μια προσβολή, το μυαλό του τσιφλικά πετούσε μακριά, σε μια άλλη χώρα. Όταν πιά κουράστηκε από την παραδειγματική τιμωρία του φονιά, λίγα δευτερόλεπτα νωρίτερα, έκανε μεταβολή προς το πέτρινο σπίτι αποφασισμένος πως έπρεπε να χαλαρώσει και να ξεχάσει αυτόν το βούρκο, τα δυο βρωμερά χωριά, τους αγράμματους αγρότες και την καταραμένη κάψα του κάμπου. Πετούσε το μυαλό, μακριά, στην

Μαύρη Θάλασσα και την Οδησό την ιδιαίτερη πατρίδα του. Πόσες φορές, τα τελευταία δεκαοκτώ χρόνια, δε μετάνιωσε που άφησε τ' όμορφο λιμάνι της Ρωσικής Αυτοκρατορίας με τις εκπληκτικές παραλίες, τα γεμάτα θέατρα, τις λευκές και εκλεπτυσμένες γυναίκες, τα τουριστικά θέρετρα και όλες τις ομορφιές του κόσμου για να έρθει εδώ σ' αυτόν τον καταραμένο κάμπο. Πόσες φορές δε μετάνιωσε γι' αυτήν του την απόφαση. Ήξερε, βέβαια, ποιος έφταιγε για όλα αυτά. Ένας πάμπλουτος έμπορος ελληνικής καταγωγής, ο πατέρας του, ο οποίος το 1881 αποφάσισε ν' αγοράσει τεράστιες εκτάσεις στα νέα Ελληνικά εδάφη θέλοντας να κάνει γαιοκτήμονα το νεότερο από τους γιούς του. Ο πατέρας έφταιγε, που ο εικοσάχρονος τριτότοκος γιός άφησε χωρίς τη θέληση του το *'Μαργαριτάρι της Μαύρης Θάλασσας'* και κατέληξε να ζει ανάμεσα σ' άγριους κι αμόρφωτους χωριάτες. Όσο κι αν προσπάθησε ο Αφέντης, τα τελευταία δεκαοκτώ χρόνια, ν' αγαπήσει αυτόν τον τόπο και να βρει κάτι ωραίο, κάτι που να ήταν ικανό να τον δέσει με αυτή τη γη, ποτέ δε κατάφερε να συνδεθεί με τους ανθρώπους και τα χώματα της Θεσσαλίας. Σε αντίθεση με τους υπόλοιπους μεγάλο-γαιοκτήμονες της Θεσσαλίας, είχε αποφασίσει να μείνει μόνιμα στον κάμπο για να διαχειρίζεται μονάχος την τεράστια περιουσία που του είχε αφήσει ο συγχωρεμένος ο πατέρας του. Εργένης και απόκοσμος, ζούσε σ' ένα όμορφο κτήμα, προστατευμένος από οκτώ μπράβους και περιτριγυρισμένος από τα δώδεκα χιλιάδες στρέμματα της γης του, πλήθος ζωντανών, άροτρα, αγροτικά εργαλεία, κτίσματα, καθώς και δύο χωριά τα οποία ήταν κτισμένα μέσα στα χώματα του φέουδου. Το Μεγαλοχώρι και το Ξεροτόπι.

Η τραχιά φωνή, ξανακούστηκε,

«δολοφόνε, στάσου και γύρνα για να λογοδοτήσεις!».

Πράγματι, ο χρόνος είχε σταματήσει να κυλά. Όλοι όσοι ήταν παρόντες στην πλατεία και είχαν γίνει μάρτυρες της απάνθρωπης τιμωρίας του Λέλου, είχαν παγώσει, με εξαίρεση τον απαλό καυτό αέρα που καθώς φυσούσε έπαιρνε μαζί του τα βαριά, προσβλητικά λόγια. Ωστόσο, κανείς τους δε γνώριζε πως κατά τη διάρκεια των επόμενων δευτερολέπτων, όταν ο χρόνος θα ξανάρχιζε την ατέρμονη, γραμμική του πορεία, η χωμάτινη πλατεία θα γέμιζε θάνατο και θα βαφόταν με αίμα.

Η μάχη

Οι παλικαράδες του Αφέντη, γυρίσαν έκπληκτοι και κοίταξαν τη άγνωστη γυναίκα. Ένας απ' αυτούς σήκωσε το τουφέκι που κρατούσε προς το μέρος της, ενώ οι υπόλοιποι έμειναν να κοιτούν, άφωνοι, τη μικροκαμωμένη κολίγα. Όπως και οι παρευρισκόμενοι δουλοπάροικοι έτσι και αυτοί δε μπορούσαν να πιστέψουν στ' αυτιά τους. Το ίδιο και ο Αφέντης. Ήταν αδύνατον να πιστέψει πως κάποιος τόλμησε να ξεστομίσει κάτι τέτοιο. Ακούμπησε το χέρι πάνω στη λαβή του πιστολιού, που είχε περασμένο στη ζώνη και γύρισε αργά, προς το κέντρο της πλατείας, για ν' αντικρύσει μια ρακένδυτη γυναίκα να στέκει, περήφανα, μπροστά του.

Ένας από τα παλικαράδες του τσιφλικά, ένας ψηλός νεαρός γεροδεμένος και μαυρομάλλης, κινήθηκε γρήγορα προς το

μέρος της με σκοπό να την αρπάξει και να τη σύρει στα πόδια τ' αφεντικού του. Πρόλαβε κι έκανε, μόνο, δύο βήματα. Οι παρευρισκόμενοι, πρώτα είδαν το κεφάλι του νεαρού να τινάζεται προς τα πίσω και μετά άκουσαν τον πυροβολισμό. Τη στιγμή που το διαλυμένο κρανίο του άντρα κτύπησε με δύναμη πάνω στο έδαφος, οι πανικοβλημένοι δουλοπάροικοι είχαν ήδη αρχίσει να τρέχουν προς κάθε κατεύθυνση για να σωθούν. Μια δεύτερη τουφεκιά ακούστηκε κι ένας από τους παλικαράδες, ένας κοντός και μαυριδερός άντρας, αυτός που σημάδευε την άγνωστη ρακένδυτη γυναίκα με το τουφέκι του, σωριάστηκε λαβωμένος στο πάτωμα. Το αίμα πεταγόταν με δύναμη μέσα από μια μεγάλη πληγή στον λαιμού του, ρυθμικά, ακολουθώντας τους κτύπους της καρδιάς του. Σε λίγο, θα ήταν κι αυτός νεκρός. Οι τρομοκρατημένοι άντρες του Αφέντη σήκωσαν τα όπλα τους κι άρχισαν να πυροβολούν προς το υστερικό πλήθος. Δε μπορούσαν να δουν τον εχθρό, αυτόν που έριχνε κατά πάνω τους κι έτσι, αγχωμένοι και παγιδευμένοι στη μέση της πλατείας αποφάσισαν να ανταποδώσουν τα πυρά. Στα τυφλά. Με τις πρώτες ομοβροντίες τέσσερεις αθώοι κολίγοι σωριάστηκαν στο έδαφος. Ο ένας απ' αυτούς άρχισε να σφραδιάζει από τον πόνο, ενώ οι άλλοι τρεις έμειναν ξαπλωμένοι πάνω στο ξερό χώμα, αμίλητοι κι ακίνητοι, με χέρια και πόδια μπλεγμένα σε αφύσικες στάσεις.

Από τη στιγμή που οι άτυχοι δουλοπάροικοι ξαπλώθηκαν στο χώμα, μέχρι να ακουστεί ο επόμενος πυροβολισμός, πέρασαν τέσσερα δευτερόλεπτα. Οι πέντε άντρες του αφέντη, αυτοί που είχαν απομείνει ζωντανοί, γεμίζαν με ταχύτητα τα όπλα τους. Το αφεντικό τους αφού ζύγισε με τρόμο την κατάσταση, αποφάσισε πως το καλύτερο που είχε να κάνει θα ήταν

να ταμπουρωθεί μες στο πέτρινο σπίτι. Έσφιξε, λοιπόν, το πιστόλι στο χέρι και με όση ψυχραιμία του είχε απομείνει έκανε μεταβολή και έτρεξε προς την ασφάλεια του πετρόκτιστου σπιτιού. Η επόμενη ομοβροντία, ακούστηκε τη στιγμή που ο τσιφλικάς ανέβαινε τα τρία σκαλοπάτια που οδηγούσαν στο εσωτερικό του σπιτιού. Ωστόσο, τα όπλα που βρυχήθηκαν δεν ήταν αυτά των παλικαράδων, αλλά τα τουφέκια του εχθρού. Δύο νεαρές κοπέλες με καστανόξανθα μακριά μαλλιά, μπήκαν στην πλατεία με τα τουφέκια στερεωμένα στους ώμους και τα μάτια τους κολλημένα στα σκοπευτικά των όπλων. Με γρήγορες κινήσεις ελίχθηκαν ανάμεσα στις βολές των παλικαράδων και με αλάνθαστο σημάδι, τους εκτέλεσαν και τους πέντε. Τρία δευτερόλεπτα χρειάστηκαν οι επιτιθέμενες, για να εξοντώσουν τους ένοπλους μπράβους. Παρόλα αυτά, κανείς απ' τους κολίγους δεν είχε μείνει στην πλατεία για να πανηγυρίσει την νίκη των νεαρών γυναικών, με εξαίρεση έναν τραυματία που σφάδαζε από τον πόνο, καθώς και τα διασκορπισμένα πτώματα που είχαν ποτίσει με άφθονο αίμα τη μικρή πλατεία.

Η μια από τις δυο κοπελιές, έτρεξε προς την πεσμένη, άγνωστη γυναίκα και τη βοήθησε να σηκωθεί. Όταν έπεσε ο πρώτος πυροβολισμός, η γυναίκα πρόλαβε και ξάπλωσε στο χώμα για να προστατευτεί. Η νεαρή κοπέλα, αφού αποτίμησε την κατάσταση της γυναίκας και σιγουρεύτηκε πως είχε μείνει ανέπαφη από τις σφαίρες, έκανε μεταβολή και έτρεξε να καλύψει τη συμπολεμίστρια της, η οποία με το τουφέκι στερεωμένο στον ώμο, σε ετοιμότητα, περπατούσε αργά προς το πέτρινο σπίτι. Καμία από τις δύο δε γνώριζε πόσοι είχαν προλάβει να ταμπουρωθούν μέσα στην κατοικία, ωστόσο,

αυτό που ξέραν με σιγουριά ήταν πως ο μισητός άρχοντας είχε βρει καταφύγιο εκεί μέσα.

Ο εγκλωβισμένος τσιφλικάς, κατέβασε το μάνταλο της μεγάλης ξύλινης εξώπορτας και αφού βεβαιώθηκε πως ήταν καλά ασφαλισμένο, έτρεξε προς το πίσω μέρος του μικρού σπιτιού. Τα μεγάλα πράσινα μάτια του, κοιτούσαν αγχωμένα δεξιά κι αριστερά, ελέγχοντας πως τα δυο παράθυρα του μικρού ισόγειου σπιτιού ήταν ασφαλισμένα. Τζάμια δεν υπήρχαν πάνω στα παράθυρα, παρά μόνο χοντρά ξύλινα παντζούρια που μέσα από τις γρίλιες τους επέτρεπαν λίγο από το δυνατό φως να εισχωρήσει στο μοναδικό δωμάτιο του μικρού σπιτιού. Ο Αφέντης ανέπνεε γρήγορα κι ακανόνιστα. Ένιωθε πως καιγόταν μέσα του, από τη ζέστη κι απ' την αδρεναλίνη. Η καταϊδρωμένη δεξιά παλάμη του προσπαθούσε να κρατήσει, όσο πιο καλά μπορούσε το πιστόλι. Ήξερε ο τσιφλικάς πως πλησίαζε το τέλος του. Ο εχθρός, δυο τρομακτικές κολίγες, είχαν τυφέκια και ήταν άσσοι στο σημάδι. Πριν ταμπουρωθεί πίσω από τη ξύλινη εξώπορτα, πρόλαβε και είδε τους δύο καστανόξανθους δαίμονες να κινούνται ενάντια στα παλικάρια του με απίστευτη και υπεράνθρωπη ταχύτητα. Δεν ήταν άνθρωποι αυτές οι δύο, στοιχειά ήτανε. Σκότωσαν επτά ένοπλους μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα.

Το άγχος και ο φόβος του θανάτου είχαν ζώσει τη ψυχή του, καθώς γνώριζε πως αν δεν εμφανιζόταν κάποιος από μηχανής θεός, τότε, το τέλος του δε θ' αργούσε. Παρόλα αυτά, δεν είχε σκοπό να παραιτηθεί τόσο εύκολα. Ήταν σίγουρος πως οι τρεις γυναίκες ήταν λησταρχίνες και αγαπούσαν τα λεφτά, όπως όλοι οι βρωμεροί δουλοπάροικοι. Αν διαπραγματευόταν

μαζί τους, έξυπνα, ίσως να είχε ελπίδα να ξεφύγει απ' αυτό το κλειστοφοβικό σπίτι και να σώσει τη ζωή του. Στάθηκε στα πόδια, αγχωμένος, και πήγε κοντά στο ένα από τα δύο μικρά ξύλινα παντζούρια. Οι αναπνοές του συνέχιζαν να είναι γρήγορες κι ακανόνιστες. Το στήθος του ανεβοκατέβαινε δυνατά και το στρες της μάχης του είχε κόψει τα πόδια. Ακούμπησε προσεκτικά, πάνω στο ένα από τα ξύλινα παντζούρια κι αφουγκράστηκε. Το μόνο που μπορούσε ν' ακούσει ήταν τα μουγκρητά πόνου που έβγαζε κάποιος από τους τραυματισμένους. Δυστυχώς, μέσα από τις στενές γρίλιες είχε ορατότητα, μόνο, στη μισή πλατεία. Ο πάσσαλος με το κουφάρι του φονιά, η καταραμένη ξερακιανή γυναίκα που τον είχε προσβάλει και οι δύο καστανόξανθοι δολοφόνοι ήταν έξω από το οπτικό του πεδίο. Έσκυψε λίγο ακόμη, για να μπορέσει να δει καλύτερα την πλατεία, όμως οι στενές γρίλιες περιόριζαν την παρατήρηση. Ο χρόνος ήταν περιορισμένος, έπρεπε να δράσει άμεσα.

«Μπορούμε να τα βρούμε...», φώναξε μες απ' τις γρίλιες ο Αφέντης και αμέσως έκανε ένα βήμα πίσω, για να απόμακρυνθεί από τα ξύλινα παντζούρια. Καμία απάντηση. Ξαναφώναξε με όλη του τη δύναμη,

«θα σας δώσω χρυσάφι και χρήματα ή ότι άλλο θέλετε. Θέλετε γη; Θα σας παραχωρήσω και γη».

Καμιά απάντηση. Περίμενε. Έπρεπε να τους δώσει χρόνο να σκεφτούν. Έπρεπε να τους πείσει. Να σιγουρευτούν πως αν θα καταλήγαν σε συμφωνία, ο άρχοντας τους θα την τηρούσε και δε θα γύριζε γι' αντίποινα.

«Ας ξεχάσουμε ότι συνέβη, κι ας πάρει ο καθένας το δρόμο του. Θα σας δώσω ότι μου ζητήσετε κι όλα θα ξεχαστούν. Φέρτε μου κόλλα και μελάνι, είμαι έτοιμος να υπογράψω».

Πέρασαν μερικά αγωνιώδη δευτερόλεπτα, όμως απάντηση από την πλατεία δεν ερχόταν. *Τι να ετοιμάζουν;* σκέφτηκε τρομοκρατημένος. Ξαφνικά, άκουσε ένα θόρυβο πίσω του. Θυμήθηκε. Γύρισε και κοίταξε μια δεκαεξάχρονη γυναίκα που κρυβόταν, όλη αυτήν την ώρα, πίσω απ' το χαμηλό βρόμικο στρώμα του Μπαϊράμη. Ήταν μια από τις νεαρές γυναίκες του Μεγαλοχωρίου. Νιόπαντρη κοπελιά που την προηγούμενη ημέρα είχε στεφανωθεί, εδώ, στην εκκλησιά στο χωριό. Την άρπαξαν οι παλικαράδες, εχθές το βράδυ μετά το γάμο της και την παραδώσαν στον Αφέντη για να μπορέσει να εξασκήσει το αναντίρρητο δικαίωμα του. Το δικαίωμα της Πρώτης Νύχτας. Όπως σε κάθε γάμο, έτσι και χθες, ο γαιοκτήμονας έκανε το καθήκον του να ξεπαρθενέψει την νύφη και να ευλογήσει το γάμο. Αν και οι περισσότερες από τις γυναίκες των κολίγων ήταν βρώμικες και μυρίζανε σα ζώα, η συγκεκριμένη μπόρεσε να ευχαριστήσει τον Αφέντη της, παρόλο που αντιστάθηκε σθεναρά. Τώρα είχε ζαρώσει, έντρομη από το φόβο, εκεί που την είχε αφήσει ο τσιφλικά το πρωί όταν βγήκε στην πλατεία για να αποδώσει δικαιοσύνη.

«Κατάρα», μονολόγησε ο Αφέντης, μόλις κοίταξε την τρομοκρατημένη κοπέλα. Είχε ξεχάσει τελείως την παρουσία της. Γύρισε προς τα ξύλινα παντζούρια κι έσφιξε το πιστόλι στο χέρι του. Δυστυχώς, οι θηλυκοί δαίμονες που παραφυλούσαν απ' έξω δεν είχαν δώσει, ως τώρα, καμία απάντηση στην προσφορά του. Έκανε ένα βήμα προς το παράθυρο, όμως όταν

έσκυψε για να παρατηρήσει την πλατεία μες απ' τις γρίλιες, είδε καπνό να έχει καλύψει τη μπροστινή μεριά του πέτρινου σπιτιού. Στα ρουθούνια του έφτασε η μυρωδιά του καπνού, Πετάχτηκε όρθιος και πισωπάτησε έντρομος,

«Αναθεματισμένες...», αναφώνησε οργισμένος, «θέλουν να με κάψουν ζωντανό, οι σκύλες».

Ο καπνός που έμπαινε μέσα από τις γρίλιες των παντζουριών και οι φωνές της νιόπαντρης κοπελιάς, είχαν γεμίσει το μικρό δωμάτιο. Ο τσιφλικάς, είχε φέρει τα δυο του χέρια στα αυτιά και προσπαθούσε να σκεφτεί. Η νεαρή κοπέλα τσίριζε σαν τρελή.

«Σκάσε», της φώναξε σε μανιακός, γύρισε προς το μέρος της, κάλυψε τα τέσσερα μέτρα που τους χωρίζανε και μόλις έφτασε μπροστά της, τη χτύπησε με τη λαβή του σιδερένιου πιστολιού πάνω στο πρόσωπο. Το δυνατό κτύπημα της λαβής, έσπασε τη μύτη της άτυχης κοπελιάς και τη ξάπλωσε, αναίσθητη, πάνω στα βρώμικα σανίδια.

«Δειλέ, βγες έξω για να λογοδοτήσεις», ακούστηκε, ξανά, η τρομακτική φωνή της ξερακιανής γυναίκας.

Ο Αφέντης προσπαθούσε να ελέγξει τον πανικό που ήταν έτοιμος να τον καταλάβει, θέλοντας να σκεφτεί και ν' αξιολογήσει την κατάσταση. Το πανί με το οποίο είχε καλύψει το στόμα και τη μύτη του, δε θα κατάφερνε να τον προστατεύσει για πολύ ακόμη. Όσο περνούσαν τα δευτερόλεπτα, ο καπνός έμπαινε ορμητικός μέσα στο μικρό σπίτι, κάνοντας τις αναπνοές του όλο και πιο δύσκολες. Η μόνη λύση που του είχε απομείνει, ήταν η έξοδος.

Η τραχιά φωνή ξανακούστηκε,

«είσαι δολοφόνος... ένα κτήνος, ένας σαδιστής... ήρθε η ώρα να πληρώσεις για τα εγκλήματα σου».

Ο τσιφλικάς έσφιξε τα δόντια και έκανε ένα βήμα προς την πόρτα. Το τέλος είχε έρθει. Βήχοντας, πνιγμένος από τον καπνό, τράβηξε το μικρό μαδέρι που ήταν σφηνωμένο ανάμεσα στην πόρτα και το τοίχο, το πέταξε μακριά, ανέβασε το μεταλλικό μάνταλο κι έσπρωξε την πόρτα προς τα έξω...

Ο Πλάτανος

Γύρω από το παλιό πέτρινο σπίτι στέκαν χαμηλά παραπήγματα, φτιαγμένα, κάποια από λάσπη και ψάθινες σκεπές και κάποια άλλα από ξεροψημένα τούβλα και κεραμίδια. Στη μεση της πλατείας του Μεγαλοχωρίου, στεκόταν γέρικος, ένας αρχαίος πλάτανος, που οι ρίζες του τρυπούσανε βαθιά το χώμα, γλύφοντας τα υπόγεια νερά τα οποία ρέανε μες στη γη και τροφοδοτούσανε με καθαρίο νερό το κεντρικό πηγάδι του χωριού. Κάτω από τα πυκνά φύλα του πλατάνου, σε ένα από τα πιο γερά του κλαδιά, κρεμούσαν οι Τούρκοι τους Κλέφτες και τους Αρματωμένους που πιάνανε πάνω στα όρη. Τους δένανε τα χέρια πάνω σ' ένα μαδέρι, πισθάγκωνα και τους σέρνανε πίσω από μουλάρια ή βοϊδάμαξες για να τους φέρουν εδώ, στο κέντρο του μεγάλου χωριού, με σκοπό να τους κρεμάσουν προς γνώσιν και συμμόρφωσίν των γκιαούρηδων. Γι' αυτό και ο πλάτανος, για τους κολίγους, ήταν καταραμέ-

νος. Έτσι, τα βράδια, κανένας χωριανός δε πλησίαζε κοντά στο γέρικο δέντρο. Κανείς τους δεν ήθελε να ανταμωθεί με τις ψυχές των πεθαμένων, που κρέμονταν ακόμη, στοιχειώνοντας τα κλαδιά του δέντρου ή τους βρικόλακους που τριγύριζαν στα χωριά ψάχνοντας κάποιο θύμα, μια παρθένα ίσως, ή κανένα ροδομάγουλο νεαρό, για να τους ρουφήξουν το αίμα μαζί με τα νιάτα και τη φρεσκάδα τους.

Λίγα μέτρα πιο μακριά απ' τον πάσσαλο του βασανιστηρίου, ξαπλωμένος στα πλάγια κι ανήμπορος να δραπετεύσει, κοιτούσε περίτρομος ο τραυματισμένος κολίγος. Είχε ακουμπισμένα τα χέρια πάνω στο τραύμα του στομαχιού, όμως η πίεση που ασκούσαν τα χέρια του δεν ήταν αρκετή για να σταματήσει την αιμορραγία. Αίμα ανάβλυζε από την πληγή του κι αίμα έβγαινε απ' το στόμα. Οι αναπνοές του ήταν ρηχές και δεν ήταν αρκετές για να τον χορτάσουν αέρα. Είχε σταματήσει να κράζει για βοήθεια, καθώς ένιωθε πως είχε χάσει όλες τις δυνάμεις του. Ωστόσο, ο πόνος στο στομάχι του κι οι φτωχές αναπνοές δεν τον απασχολούσαν πιά. Το μόνο που τον ένοιαζε αυτή τη στιγμή, λίγο πριν αφήσει την τελευταία του πνοή πάνω σ' αυτόν το μάταιο κόσμο, ήταν να μην του πάρουν τη ψυχή τα τρία θηλυκά τελώνια, που είχαν ξεπηδήσει μέσα από την κόλαση κι είχαν γεμίσει την πλατεία με θάνατο. Η πιο γερασμένη απ' αυτές, αυτή με τα κοντά μαύρα μαλλιά, ήταν ξεκάθαρα η αρχηγός τους. Έστεκε ημίγυμνη πάνω απ' το σώμα του φονιά και περίμενε την κατάλληλη στιγμή για να του πάρει τη ψυχή και να τον κατεβάσει στα τάρταρα. Οι άλλες δύο, άγρια θηλυκά τελώνια, που μοίρασαν απλόχερα το θάνατο στους καταραμένους παλικαράδες του Αφέντη, στέκαν με τα όπλα στα χέρια, έτοιμες να ορμίσουν και να κλέψουν τη

ψυχή του τσιφλικά και τις ψυχές όλων όσων βρισκόταν εγκλωβισμένοι μέσα στο πέτρινο σπίτι. Του Αφέντη καλά να του κάνουν και να του πάρουν τη ψυχή, όμως, τη δική του δεν ήθελε να τους τη δώσει. Έκλεισε τα μάτια, ο άτυχος δουλοπάροικος, κι άρχισε να προσεύχεται σ' όλους τους Αγίους που μπορούσε να θυμηθεί. Τους παρακαλούσε να τον λυπηθούν και να δεηθούν να κατέβουν οι άγγελοι απ' τα ουράνια, για να παραλάβουν και να σώσουν τη ψυχή του.

Λίγα μέτρα μακρύτερα απ' το πανάρχαιο πλατάνι, ήταν πεσμένο, δεμένο πάνω στον πάσσαλο, το νεκρό κουφάρι του Λέλου. Δεν θύμιζε άνθρωπο πιά, παρά έμοιαζε μ' ένα λέσι παρατημένο στη μέση ενός χωραφιού που περίμενε τα τσακάλια και τα κοράκια για να έρθουν να το κατακρεουργήσουν. Δίπλα στο ματωμένο πτώμα του κολίγου στεκόταν όρθια η άγνωστη γυναίκα. Άφοβη κι απροφύλαχτη, κρατώντας μόνον ένα μακρύ μαχαίρι στ' αριστερό της χέρι, κοιτούσε ανέκφραστη τις δύο ξανθοκάστανες κοπελιές που περίμεναν υπομονετικά, με τα όπλα σε θέση βολής, έξω από τα δύο παράθυρα του πέτρινου σπιτιού. Οι φλόγες που καίγανε κάτω απ' τα παράθυρα είχαν θεριέψει κι οι δυο νεαρές ήταν σίγουρες, πως σε λίγο, ο τρισκατάρατος τσιφλικάς θα πεταγόταν έξω απ' το σπίτι αποζητώντας τη λύτρωση από τον καπνό που εισχωρούσε μες απ' τις γρίλιες.

Η εκδίκηση

Η πόρτα άνοιξε προς τα έξω με δύναμη, κι ο Αφέντης πετάχτηκε έξω μ' έναν πήδο, έχοντας το δεξί του χέρι τεντωμένο και το πιστόλι του έτοιμο προς χρήση. Μέσα απ' τον καπνό εντόπισε την άγνωστη, ξερακιανή γυναίκα, να στέκετε όρθια στη μέση της πλατείας και τη σημάδεψε στο κεφάλι. Αλλά, πριν προλάβει να πατήσει τη σκανδάλη μια σφαίρα καρφώθηκε στο στήθος του και τον ξάπλωσε ανάσκελα, πάνω στο πέτρινο πλατύσκαλο.

Ο δυνατός ήλιος τον τύφλωνε. Γύρισε το κεφάλι του δεξιά, προσπαθώντας να κοιτάξει καθαρά, μακριά από το υπέρλαμπρο φως. Δε μπορούσε να πάρει αναπνοή. Ίσως να έφταιγε ο καπνός που τον περιτριγύριζε, ίσως πάλι να έφταιγε το κάψιμο στο στήθος. Έκανε να βάλει τους δυο του αγκώνες κόντρα για ν' ανακαθίσει. Μάταια. Ο πόνος στο στήθος γινόταν όλο και πιο δυνατός. Με κάθε έκταση του διαφράγματος, με κάθε αναπνοή, ο πόνος μεγάλωνε. Ένιωσε ένα ελαφρύ, ζεστό αεράκι να του χαϊδεύει το πρόσωπο. Ο αέρας έφερε τον καπνό μπροστά στα μάτια του και τη μυρωδιά στα ρουθούνια. Ο ήλιος κρύφτηκε για μια στιγμή. Άνοιξε διάπλατα τα μάτια. Ποιος τον είχε λαβώσει στο στήθος; Ήξερε πως κάποιος τον είχε πυροβολήσει, όμως δεν θυμόταν ποιος ήταν αυτός που είχε το θράσος να στρέψει όπλο ενάντια στον κύριο του. Κοίταξε, αργά, δεξιά κι αριστερά προσπαθώντας να διακρίνει τον εχθρό. Έσφιξε τα δόντια απ' τον πόνο, αλλά κι απ' τη λύσσα του. Όποιος κι αν ήταν ο κολίγος που τόλμησε να πυροβολήσει, θα το πλήρωνε με την άθλια και μίζερη ζωή του.

Ξαφνικά, μέσα από τον πυκνό καπνό εμφανίστηκαν τρία γυναικεία πρόσωπα. Οι κόρες των ματιών του, άνοιξαν και η μνήμη έτρεξε γρήγορα τα κατάστιχα του μυαλού, μήπως και θυμηθεί ποιες ήταν αυτές οι γυναίκες και τι θέλανε σκυφτές μπροστά του. Τα βλέφαρα άνοιξαν διάπλατα. Αλίμονο! Θυμήθηκε και έφριξε. Ήταν οι αναθεματισμένοι δαίμονες. Τρία εκδικητικά πνεύματα, που εμφανίστηκαν μέσα από τα έγκατα της κόλασης και σκόρπισαν το θάνατο. Ξεπετάχτηκαν μέσα από τον καταχθόνιο κόσμο, μ' ένα μοναδικό σκοπό. Να τον σκοτώσουν και να τον πάρουν μαζί τους στον Άδη. Οι τρεις γυναίκες τον κοιτούσαν με ανάμικτα συναισθήματα. Τα δύο μεσαία, κατάμαυρα μάτια, πρέπει να ανήκαν στην *Μέγαιρα*, καθώς κοιτούσαν εκδικητικά, γεμάτα φθόνο και μίσος. Τα μισάνοικτα χείλια της φανέρωναν τα κοφτερά της δόντια, καφέ και βρώμικα, έτοιμα να καρφωθούν μες στη σάρκα του. Τ' άλλα δύο ζευγάρια μάτια ήταν καταπράσινα, σαν τα δικά του και κοιτούσαν παιχνιδιάρικα, με περιέργεια. Σαν να τον περιεργάζονταν, ή σαν να διασκέδαζαν με τον πόνο και την αγωνία του. Ξαφνικά, η μία από τις δύο πρασινομάτες άλλαξε έκφραση, πλησίασε πιο κοντά στο πρόσωπο του και τον κοίταξε μ' ένα χαιρέκακο χαμόγελο. Τα μικρά, κιτρινισμένα δόντια της ήταν μυτερά, πριονωτά και τα χείλια της ήταν μικρά και ξεραμένα. Την αναγνώρισε. Ήταν η *Αληκτώ*. Κάτασπρη επιδερμίδα, σφιχτό δέρμα και καστανόξανθα μαλλιά, αφάνα.

Τράβηξε τα πράσινα μάτια του απ' αυτά της *Αληκτώ*ς και τα έριξε πάνω στην ερευνητική ματιά της τρίτης γυναίκας. Το πρόσωπο της ήταν λευκό και ανέδινε μια άγρια ομορφιά που τον μαγνήτιζε, όμως τα δόντια της ήταν κιτρινισμένα, μυτερά

και τρομακτικά. Τα μαλλιά της, καστανόξανθα, ανακατεμένα και μπλεγμένα μεταξύ τους, σαν να μην ήταν φούντες, αλλά νεκρά φίδια που κρέμονταν από το κεφάλι της. Ο Αφέντης και η νεαρή πολεμίστρια συνέχισαν να κοιτάζονται έντονα. Στους οφθαλμούς του τσιφλικά αντικατοπτριζόταν ο φόβος και η φρίκη, ενώ μες απ' τα μάτια της νεαρής *Τισιφόνης* έβγαινε μια αύρα αγνότητας και παιδικής περιέργειας. Αναπόφευκτα, αφού πλέον αναγνώρισε τις τρεις Ερινύες, κατάλαβε ποια θα ήταν η έκβαση αυτής της συνάντησης.

Αιφνιδιαστικά, το βλέμμα της *Τισιφόνης* σκοτεινίασε και το πρόσωπο σκλήρανε, σαν να είχε καταλάβει πως ο Αφέντης συνειδητοποιούσε τον επερχόμενο θάνατο του. Τα μάτια της μικρύνανε, ψυχρά κι απάνθρωπα, έτοιμα να πάρουν την εκδίκηση τους. Το μαλλιά φούντωσαν σαν να είχαν ζωντανέψει τα νεκρά φίδια που ήταν κολλημένα πάνω στο κεφάλι της και τώρα είχαν αρχίσει να σαλεύουν. Το στόμα της άνοιξε και η φωνή της βγήκε σκληρή και τσιριχτή,

«θάνατος στον Αφέντη...!», «θάνατος στον Πατέρα...!»

Το κοφτερό μαχαίρι της νεαρή Ερινύας, καρφώθηκε στη κοιλιά του τσιφλικά αθόρυβα, ύπουλα, ανεμπόδιστα. Μια δυνατή κραυγή βγήκε από το στόμα του και πριν προλάβει να ξαναγεμίσει τα πλεμόνια του, μια ακόμη μαχαιριά καρφώθηκε στη μαλακή, υπογάστρια χώρα.

Ο παπά-Παύλος

Η γυναίκα, σκυφτή, ισχνή κι ανέκφραστη, βιάδιζε αργά προς τα νεκροταφεία. Προσπέρασε τα τελευταία χωμάτινα σπίτια του χωριού και σταμάτησε μπροστά στο χαμηλό ξύλινο μαδέρι που χώριζε το βρώμικο δρόμο από το μικρό καλύβι στο οποίο έμμενε ο γηραιός παπάς. Πίσω απ' το καλύβι, διαγραφόταν το σουλούπι μιας μικρής, πέτρινης εκκλησίας. Ήταν ο ναός της Ανατάσεως, η φτωχική εκκλησιά όπου διαβάζανε τους πεθαμένους, τους κλαίγανε και τους τελούσαν τα μνημόσυνα τους. Στάθηκε μπροστά στο χαμηλό σπίτι,

«παπά», φώναξε σε τόνο διαταγής, «βγες έξω παπά-Παύλο. Σε θέλω για να τελέσεις μια ακολουθία».

Πέρασε ένα βουβό λεπτό. Η άγρια γυναίκα, έχοντας το φόρεμα και το πρόσωπο της ποτισμένα με αίμα, περίμενε αμίλητη μπροστά από το καλύβι. Δεν τον ξανακάλεσε τον παπά, γιατί γνώριζε πως αργά ή γρήγορα, ο ιερέας θα εμφανιζόταν.

Δίπλα της, στέκαν περήφανα οι δεκαπεντάχρονες δίδυμες κόρες της. Ψηλές και χειροδύναμες με μακριά χέρια και δυνατά μυώδη πόδια. Καστανόξανθες με όμορφα, αγριωπά, πράσινα μάτια, σαν του πατέρα τους. Η μία από τις δύο, η πατροκτόνος, κουβαλούσε πάνω στο δεξί της ώμο το πτώμα του παππού της. Η όψη της ήταν τρομακτική. Ήταν, ολόσωμα, καλυμμένη με αίμα. Το αίμα του πατέρα της, του τσιφλικά, την πιτσίλησε στο πρόσωπο και τα χέρια, καθώς το μαχαίρι της έσπρωχνε με μίσος κι ανακάτευε τα σωθικά του. Το αίμα του ξαπετσιασμένου παππού της την πότιζε μέχρι τα ξυπόλητα

πόδια της, καθώς τον κουβαλούσε ριγμένο πάνω στον ώμο της, σαν να ήτανε κάποιο μικρό παιδί που το είχε πάρει ο ύπνος στην αγκαλιά της. Η δίδυμη αδελφή της κρατούσε ψηλά το τουφέκι και επιτηρούσε, περιμετρικά, τα σπίτια του χωριού. Αν κάποιος από τους κολίγους αποφάσιζε να κινηθεί εναντίον τους, θα τον ξεπάστρευε γρήγορα κι αποτελεσματικά, χωρίς δεύτερη σκέψη.

Η ξύλινη πόρτα άνοιξε, ο γέροντας έκανε ένα συρτό βήμα κι ήρθε και στηρίχτηκε πάνω στο κάσωμα της πόρτας. Αγρότης και ο ίδιος, είχε αποφασίσει να ενδυθεί το ράσο, καθώς το σακατεμένο κορμί του δεν τον βοηθούσε στις βαριές αγροτικές εργασίες. Τον είχε κτυπήσει η ελονοσία όταν ήτανε νεαρό παλικάρι. Τον έκαιγε ο πυρετός για μέρες, αφήνοντας του τελικά, κουσούρι στη μια του μεριά. Κουτσός και δυσκίνητος από τη μια μπάντα, ικέτευσε το μητροπολίτη, ο οποίος τον λυπήθηκε, τον χειροτόνησε και τον έφερε στο Μεγαλοχώρι για να του αναθέσει τη μικρή εκκλησία των νεκροταφείων. Συμφώνησε κι ο Τούρκος μπέης, καθώς ήταν ήπιος κι ήρεμος άνθρωπος, κι έδωσε την άδεια σ' έναν άλλο ένοικο να πάρει τη γη καθώς και το καλύβι του νεαρού σακάτη. Αυτή ήταν η βουλή του Παντοδύναμου και έτσι, τα τελευταία εξήντα χρόνια, ο παπά-Παύλος είχε αναλάβει διακόνημα να συνοδεύει τους νεκρούς δουλοπάροικους στην τελευταία τους κατοικία. Τώρα πλέον, στα μέσα της ένατης δεκαετίας της ζωής του, είχε αρχίσει να χάνει την όραση του. Παρόλα αυτά, η ακοή του λειτουργούσε τέλεια. Γι' αυτό και γνώριζε ποιες ήταν οι τρεις γυναίκες που στέκαν μπροστά του. Είχε ακούσει τις σπαρακτικές κραυγές του Λέλου, τους πυροβολισμούς και το αχό της μάχης, όπως και τις κραυγές του Αφέντη καθώς

τον ξεκοιλιάζανε αργά και βασανιστικά τα τρία αγρίμια. Μέχρι να φτάσουν οι τρεις θηλυκοί εκδικητές μπροστά στο καλύβι του, οι πανικόβλητοι χωριανοί προλάβαν και του φωνάξαν τα μαντάτα, πριν να ταμπουρωθούν μες στα σπίτια τους. Του τα προλάβαν, μην τυχόν και βγει ο αόμματος παπάς στο δρόμο, τον προφτάσουν οι τρεις φόνισσες και τον σκοτώσουν. Κι άντε μετά, να βρεις παπά για να τελεί τα Μυστήρια.

«Ποιες είστε;», ρώτησε ο παπάς, κοιτώντας προς τις τρεις σιλουέτες.

«Είμαι η Φωτούλα, γέροντα. Από το Ξεροτόπι. Η κόρη του κολίγου που όλοι τον φωνάζανε Λέλο», είπε η άγρια γυναίκα με την τραχιά φωνή. «Σου φέρνω το πτώμα του, για να του ψάλεις την εξόδιο ακολουθία».

Ο παπά-Παύλος έκλεισε σφιχτά τα βλέφαρα, απομονώνοντας τους οφθαλμούς από το λίγο φως που έφτανε στα μάτια του. Μέσα στ' απόλυτο σκοτάδι μπορούσε να θυμηθεί καλύτερα. Α, ναι! Τη θυμήθηκε τη Φωτούλα του Λέλου. Ήταν τότε παιδί ακόμη, δεκατριών ίσως δεκατεσσάρων ετών, όταν την έκλεψε ο Μπαϊράμης για να την κάνει δώρο στον Αφέντη. Πρέπει να ήταν δύο, ίσως τρία καλοκαίρια μετά την αποχώρηση των Οθωμανών. Ήταν νέος, τότε, ο Αφέντης και ήταν άγριος κι εκδικητικός με τους αγρότες. Θυμήθηκε ο παπά-Παύλος τα παρακάλια του πατέρα της, του κολίγου Λέλου. Έσερνε, κάθε πρωί, το βόδι του μέχρι τη βίλα του Αφέντη κι έστεκε γονυπετής με την τραγιάσκα του στο χέρι, να παρακαλεί για την απελευθέρωση του μοναδικού παιδιού του. Έκραζε με πόνο και ζητούσε απ' τον Αφέντη να ανταλλάξει το βόδι με την θυγατέρα του. Θυμήθηκε ο παπάς, τα γέλια που

κάναν οι παλικαράδες του τσιφλικά και τα περιπαίγματα προς τον ικέτη πατέρα. Ώσπου, ένα πρωί, βγήκε ο γαιοκτήμονας από τη βίλα, άρπαξε το σκοινί από τα χέρια του αγρότη και τραβώντας το βόδι απ' τον χαλκά της μύτης, του ανακοίνωσε πως η κόρη του το είχε σκάσει το προηγούμενο βράδι. Έτσι, μ' αυτό τον τρόπο, ο άμοιρος δουλοπάροικος έχασε το μοναχοπαίδι του όπως και το μοναδικό του ζωντανό. Έσφιξε πιο δυνατά τα βλέφαρα του ο παπάς για να μπορέσει να θυμηθεί τη γυναίκα του Λέλου, τη μάνα της άτυχης Φωτούλας. Α, ναι! Ήταν όμορφη γυναίκα η μάνα της. Κοντούλα, μαυρομάλλα κι αφράτη. Σ' αυτήν είχε μοιάσει η κόρη. Θυμήθηκε ο παπά-Πάυλος, τα κλάματα της μικρούλας Φωτεινής, καθώς και το χαμένο, συντετριμμένο βλέμμα του Λέλου, πάνω από το νεκρό πρόσωπο της γυναίκας του λίγο πριν να καρφώσουν το τελάρο μπροστά από το λευκό της πρόσωπο. Είχαν παγώσει και οι δυο τους, καθώς έβλεπαν την κάσα να κατεβαίνει μέσα στο λάκκο κι είχαν μείνει αμίλητοι κι ακίνητοι ώσπου βράδιασε, να κοιτούν το αφράτο χώμα που είχε σκεπάσει το φέρετρό της. Έσφιξε τα χείλια του ο παπάς, άνοιξε τα μάτια και κούνησε θλιμμένα το κεφάλι,

«μαλάρια», ψιθύρισε μέσα απ' τα δόντια.

Θυμήθηκε από τι είχε πεθάνει η γυναίκα του Λέλου. Απ' την καταραμένη ελονοσία.

Γύρισε προς τη Φωτούλα, έσμιξε τα βλέφαρα μήπως και μπορέσει να διακρίνει το πρόσωπο της. Μάταια. Τέντωσε το χέρι του κι έδειξε τη γη μπροστά στα πόδια του,

«απόθεσε τον στο χώμα, τέκνο μου», είπε με τη γαλήνια φωνή του ο ιερέας, «είθε ο Θεός να τον συγχωρέσει».

«Αμήν, γέροντα», απάντησε η γυναίκα κι έκανε μεταβολή για να φύγει, σταμάτησε όμως, γύρισε τον σβέρκο της προς το καλύβι τον παπά και είπε με χαμηλή φωνή, «η θυγατέρα του, πάντως, τον συγχωρέσε για το αμάρτημα της δειλίας».

Με τα ψυχρά, κατάμαυρα μάτια της έριξε μια ματιά γύρω παρατηρώντας τα βρώμικα, φτωχικά σπίτια των υπόδουλων δουλοπάροικων. Έσφιξε τα δόντια, έσκυψε με σεβασμό το κεφάλι προς τον ηλικιωμένο παπά και με την ικανοποίηση και την αποφασιστικότητα ζωγραφισμένα στο βλέμμα, κίνησε να γυρίσει στην απόμακρη κι ασφαλή σπηλιά της. Κατά πόδι, την ακολούθησαν με μεγάλες, γρήγορες δρασκελιές, τα δυο θηλυκά αγρίμια που την συνοδεύανε. Οι κόρες της. Οι τρεις γυναίκες έπρεπε να βιαστούν για να φτάσουν στην ασφάλεια του όρους, πριν να μαζευτούν οι χωροφυλάκοι με σκοπό να τις συλλάβουν και ν' αποδώσουν δικαιοσύνη.

Ωστόσο, η πραγματική δικαιοσύνη είχε ήδη αποδοθεί. Από μια γυναίκα που κάποτε, όταν ήταν παιδί, την απήγαγαν και τη βίασαν. Την ξευτέλισαν, την πόνεσαν, την κατέστρεψαν. Παρόλα αυτά, η νεαρή κοπέλα πάλεψε στην ερημιά, επέζησε και τελικά, γύρισε για εκδίκηση.

Στο όρος

Ο βασιλιάς Ήλιος έδυε αργά, χωρίς βιασύνη κι ο πορτοκαλί δίσκος του έβαφε τον ουρανό με απαλές κόκκινες απόχρωσεις. Ψηλά στο όρος, ο αέρας είχε πια ψυχράνει. Τρεις γυναικείες σκιές, μακριές και λεπτές, εκμεταλλευόταν στους τελευταίες ακτίνες φωτός κι ανέβαιναν, έρποντας, αργά και σταθερά πάνω στα βράγια και τ' άγρια πουρνάρια.

Σε λίγο, θα φτάσουν στο απόκρημνο λημέρι στους και εκεί θα περιμένουν, ταμπουρωμένες, μέχρι να διαπραχθεί το επόμενο έγκλημα. Κάθε φορά που οι Αφέντες κι οι επιστάτες, οι γαιοκτήμονες κι οι παλικαράδες στους, θ' απαγάγουν, θα βιάζουν ή θα σκοτώνουν, η *Μέγαιρα* κι οι δίδυμες κόρες της, η *Τισιφόνη* και η *Αληκτώ* θα κατεβαίνουν στον κάμπο και θα αποδίδουν τη δική στους δικαιοσύνη.

«Θάνατος, στους Καταπιεστές...!»